

Heilklassemøter om litteratur

workshop

Aslaug Fodstad Gourvennec

Ingeborg Margrete Berge

Utforskande og fordjupande samtalar

Kvifor?

Fremje meir **dialog**
i klasserommet

Utvikle **kvaliteten** på
heilklassesamtalar

Støtte **læraren som**
leiar av
heilklassesamtalar

Tid for lesing

«...gi støtte til lærerne og skolene i arbeidet med å utvikle elevenes leseferdigheter og lesemotivasjon»

TID

LESEKONDIS

ENGASJEMENT

UTFORSK og UTDYP

- To forskingsprosjekt som systematisk undersøker:
 - Lærarane si utvikling som samtaleleiarar av fordjupande og utforskande litterære heilklassemøter i ungdomsskolen (8./9. klasse)
 - Utvikling av leseforståing (UTFORSK)
 - Elevengasjement/oppleving av at samtalen og/eller teksten er meningsfull (UTDYP)
- Rammar for utviklinga:
 - Kursing i leiing av møter
 - Utprøving gjennom eitt skuleår eller eitt semester
 - Læring i profesjonsfellesskapet (observasjon, feedback, gruppemøter)

Kva viste den svenske studien?

- Lærarane i svenske UTFORSK:
 - Utvikla seg som samtaleleiarar
 - Verdsette prosjektet og opplevde sjølv at dei utvikla seg
 - Oppdaga nye utfordringar som dei ikkje hadde tenkt på før
 - Fekk større tiltru til eigen leseundervisning og samtaleleiing

Korleis legge til rette for utforskande og fordjupande samtalar om litteratur?

Tekstval

- Noko å snakke om
- Noko som bryt med vanen, byr på ei form for motstand og krev at vi koblar oss på
- Opne tekstar med store tomrom, t.d.:
 - brot i kronologien
 - open slutt
 - motsetningsfulle hendingar

Eg skal aldri meir undervurdere elevane mine (lærer i UTFORSK)

Å leie gode heilclassesamtalar om litteratur – fem grunnprinsipp

- Dei fem grunnprinsippa
 - Elevane skal få gradvis større plass og ansvar i samtalen
 - Samtalen skal vere kumulativ
 - Elevane presenterer alternative tolkingar/oppfatningar/forståingar
 - Elevane skal bli medvitne om kvaliteten på samtalen
 - Elevane jobbar saman for å identifisere svar som står seg på dei kritiske spørsmåla

Å leie gode heilklassemamtalar om litteratur – fire dimensjonar

1.

**Mangfald av
perspektiv**

2.

Tydelegheit

3.

**Fokus på
tolking**

4.

**Fokus på etikk
og verdier**

1. Mangfold av perspektiv

1. Dele på ansvaret

Nå kan du peike ut kven som skal få ordet, Johanna

2. Diskutere alternativ

Kva del av det som har komme opp så langt, er du ikkje einig i?

Forklaringane og døma er henta frå rettleiinga og observasjonsprotokollen som er utarbeidd av Tengberg m.fl. (2025).

2. Tydelegheit

3. Klargjere perspektiv

Eg høyrer at du seier... Er det det du meiner?

Skil du mellom... og...?

4. Koble saman tankar og idéar

Kva del er du einig i?

Korleis er dette dømet relevant for det (elev) sa tidlegare?

5. Oppsummere

Kva for ulike svar på det sentrale spørsmålet vårt har vi høyrte så langt?

Kan vi oppsummere litt om kva tolkingar vi har diskutert? Kan vi utelukke nokre av dei?

3. Fokus på tolking

6. Ta utgangspunkt i opne og sentrale spørsmål

I dag er det sentrale spørsmålet vårt...

7. Bruke teksten som referansepunkt

Korleis veit vi eigenleg det? Framgår det av teksten?

Kan vi sjå etter i teksten saman for å sjå om vi finner ein leietråd til kvifor han oppførte seg på den måten?

8. Undersøke språk, stil og forteljemåte

Kjem det fram nokon stad kven sitt perspektiv historia vert fortald frå?

9. Utforske det opne og mangetydige

Finst det fleire måtar å tolke korleis (karakter) ser på klasseforskjellen mellom familiane på?

4. Fokus på etikk og verdier

10. Utforske verdidimensjonar i teksten

Korleis ville verda sett ut om alle oppførte seg slik?

Finst det nokre gode og dårlege menneske i denne forteljinga, synest de?

11. Undersøke verdidimensjonar kritisk

Men skal vi ALLTID seie sanninga – òg når vi risikerer å såre andre?

Utvalde praksisar i dag

2. Tydelegheit

Koble saman tankar og idéar

Kva del er du einig i?

Korleis er dette dømet relevant for det (elev) sa tidlegare?

Oppsummere

Kva for ulike svar på det sentrale spørsmålet vårt har vi høyrte så langt?

Kan vi oppsummere litt om kva tolkingar vi har diskutert? Kan vi utelukke nokre av dei?

3. Fokus på tolkning

Ta utgangspunkt i opne og sentrale spørsmål

I dag er det sentrale spørsmålet vårt...

Utforske det opne og mangetydige

Finst det fleire måtar å tolke korleis (karakter) ser på klasseforskjellen mellom familiane på?

4. Fokus på etikk og verdier

Utforske verdidimensjonar i teksten

Korleis ville verda sett ut om alle oppførte seg slik?

Finst det nokre gode og dårlege menneske i denne forteljinga, synest de?

Rollar under samtalen

- Deltakarar i litterær samtale:
 - bidrar i samtalen om teksten
- Observatørar:
 - lyttar og observerer med særleg merksemd retta mot utvalde praksisar (sjå støtteark)
 - Noterer observasjonar knytt til desse praksisane
 - Deltak i oppsummerande plenumssamtale om kvalitetane i samtalen

Små ting Raymond Carver (2004)

Individuelt arbeid (5 min.)

- Formuler eit par sentrale spørsmål til teksten (både samtaledeltakarar og observatørar)

Utvalde praksisar i dag

Tydelegheit

Koble saman tankar og idéar

Kva del er du einig i?

Korleis er dette dømet relevant for det ... sa tidlegare?

Oppsummere

Kva for ulike svar på det sentrale spørsmålet vårt har vi høyrte så langt?

Kan vi oppsummere litt om kva tolkingar vi har diskutert? Kan vi utelukke nokre av dei?

Fokus på tolkning

Ta utgangspunkt i opne og sentrale spørsmål

I dag er det sentrale spørsmålet vårt...

Utforske det opne og mangetydige

Finst det fleire måtar å tolke korleis karakteren ser på klasseforskjellen mellom familiane på?

Fokus på etikk og verdier

Utforske verdidimensjonar i teksten

Korleis ville verda sett ut om alle oppførte seg slik?

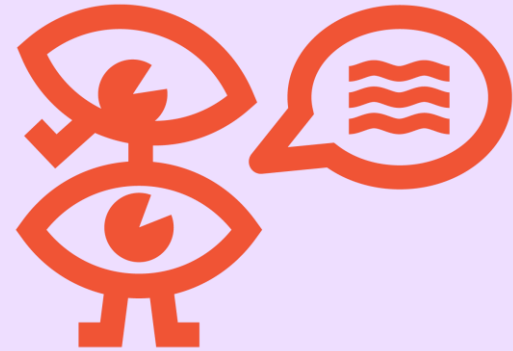
Finst det nokre gode og dårlege menneske i denne forteljinga, synest de?

Individuell oppsummering

- Samtaledeltakarer: tenk gjennom korleis «elevane» bidrog til praksisane og noter gjerne på støttearket.
- Observatørar: på bakgrunn av observasjonane tenker de gjennom kor godt læraren (Ingeborg) svara på dei ulike praksisane

Plenumssamtale: Kva erfarte vi?

Spørsmål?

Kontakt

Aslaug: aslaug.f.gourvennec@uis.no

Ingeborg: ingeborg.m.berge@uis.no

